

Uitspraken uit de Roomse Katechismus

Het geloofsgoed ('depositum fidei'), die vervat ligt in de heilige Overlevering en de heilige Schrift, is door de apostelen aan de Kerk in haar totaliteit toevertrouwd. (84)

De heilige Overlevering en de heilige Schrift vormen één heilige schat van het woord Gods", waarin de op aarde pelgrimerende kerk, als in een spiegel, God aanschouwt, bron van al die rijkdom. (97)

Het geloof is een gave van God, een bovennatuurlijke deugd, door Hem ingestort. Wil de mens deze geloofsdaad kunnen stellen, dan is Gods voorkomende en helpende genade nodig en de innerlijke bijstand van de heilige Geest, die het hart moet bewegen en het tot God moet keren, die de ogen van de geest moet openen en 'aan allen smaak moet geven om met de waarheid in te stemmen en erin te geloven. (153)

Geloven is slechts mogelijk door de genade en de innerlijke bijstand van de heilige Geest. Het is niet minder waar dat geloven een authentiek menselijke daad is. Het is noch in strijd met de vrijheid noch met het denken van de mens om op God te vertrouwen en zich te bekennen tot de door Hem geopenbaarde waarheden. (154)

Het geloof is een persoonlijke daad: het vrije antwoord van de mens op het initiatief van God, die zich openbaart. (166)

Door de kerk ontvangen wij het geloof en het nieuwe leven in Christus door het doopsel. (168)

Engelen en mensen, met rede begaafde en vrije schepselen, moeten naar hun uiteindelijke bestemming voortgaan uit een vrije keuze en op liefde gebaseerde voorkeur. Zij kunnen derhalve van de rechte weg afdwalen. Zij hebben in feite gezondigd. Zó is het morele kwaad in de wereld gekomen, een kwaad dat onmetelijk veel erger is dan het fysieke kwaad. God is op geen enkele manier, direct noch indirect, de oorzaak van het morele kwaad. Hij laat het wel toe, omdat Hij de vrijheid van zijn schepsel respecteert en op mysterieuze wijze er het goede weet uit te halen. (311)

Met het voortschrijden van de openbaring wordt ook de realiteit van de zonde duidelijk gemaakt. Hoewel Gods volk uit het Oude Testament het verdriet in het menselijk bestaan bezien heeft in het licht van het verhaal van de zondeval in Genesis, kon het de uiteindelijke betekenis van dit verhaal, die pas in het licht van de dood en de verrijzenis van Jezus Christus duidelijk wordt, niet begrijpen. Men moet Christus kennen als de bron van genade om Adam te herkennen als de bron van zonde. (388)

In de zonde heeft de mens zichzelf boven God gesteld en daardoor God geminacht: hij heeft voor zichzelf gekozen tegen God, tegen hetgeen van hem als schepsel gevraagd werd, en sindsdien, tegen hetgeen goed voor hemzelf was. In een staat van heiligheid gesteld, was de mens om door God voorbestemd ten volle "vergoddelijkt" te worden in heerlijkheid. Door de verleiding van de duivel heeft hij "als God willen zijn", maar "zonder God en voor God, en niet overeenkomstig God". (398, erfzonde)

De kerk heeft altijd geleerd, hierin de heilige Paulus volgend, dat de geweldige ellende waaronder de mensen gebukt gaan, en hun neiging tot het kwaad en de dood niet te begrijpen zijn zonder deze in verband te brengen met de zonde van Adam en het feit dat hij op ons een zonde heeft overgedragen

waarmee wij allen besmet zijn bij de geboorte en die de "dood van de ziel" is. Op grond van deze geloofszekerheid dient de kerk het doopsel toe tot vergeving van de zonden, zelfs aan kinderen die geen persoonlijke zonden bedreven hebben. (403)

Het doopsel doet de erfzonde teniet door het leven van de genade van Christus te geven en brengt de mens weer naar God, maar de gevolgen voor de verzwakte en tot het kwaad geneigde natuur blijven in de mens bestaan en roepen hem op tot geestelijke strijd. (405)

De besnijdenis van Jezus op de achtste dag na zijn geboorte is het teken van zijn opname in het geslacht van Abraham, in het volk van het verbond, het teken ook van zijn onderwerping aan de wet en van zijn afvaardiging tot de eredienst van Israël, waaraan Hij heel zijn leven zal deelnemen. Dit teken is een voorafbeelding van de "Christus-besnijdenis die het Doopsel is". (527)

Door het Doopsel wordt de Christen sacramenteel gelijkvormig gemaakt aan Jezus, die in zijn Doopsel vooruitloopt op zijn dood en verrijzenis; de Christen moet in dit mysterie van deemoedige vernedering en berouw binnengaan, afdalen in het water samen met Jezus om met Hem hieruit weer omhoog te stijgen, wedergeboren worden uit water en Geest om in de Zoon welbeminde zoon van de Vader te worden en "een nieuw leven te leiden" (Rom. 6, 4). (537)

De leer van de Kerk over het overdragen van de erfzonde wordt vooral in de vijfde eeuw nader gepreciseerd, in het bijzonder onder invloed van het denken van de heilige Augustinus tegen het pelagianisme en in de 16e eeuw in de strijd tegen de reformatie. Pelagius was van mening dat de mens door de natuurlijke kracht van zijn vrije wil, zonder de noodzakelijke hulp van Gods genade, een moreel goed leven kon leiden; hij bracht zo de invloed van Adams vergrijp terug tot die van een slecht voorbeeld. De eerste reformatoren leerden daarentegen dat de mens radicaal verdorven was en dat zijn vrijheid door de erfzonde was opgeheven; zij identificeerden de erfzonde van iedere mens met de neiging tot het kwade (concupiscentie), die niet te overwinnen zou zijn. De Kerk heeft zich in het bijzonder uitgesproken over de betekenis van het geopenbaarde gegeven met betrekking tot de erfzonde op het tweede concilie van Orange in 529 en op het Concilie van Trente in 1546. (406)

De leer over de erfzonde - samen met die over de verlossing door Christus - geeft een helder inzicht in de situatie van de mens en zijn handelen in de wereld. Door de zonde van de stamouders heeft de duivel een zekere macht over de mens gekregen, hoewel deze laatste zijn vrijheid behouden heeft. De erfzonde leidt tot "de slavernij onder de macht van hem die daarna het dodenrijk bezat, d.w.z. de duivel" Ontkennen dat de mens een gewonde, tot het kwaad geneigde natuur heeft, geeft aanleiding tot ernstige dwalingen op het gebied van de opvoeding, de politiek, het sociaal handelen en de zeden. (407)

De Kerk is zich door de eeuwen heen ervan bewust geworden dat Maria, door God "begenadigd", vanaf haar ontvangenis verlost was. Dat belijdt het dogma van de onbevleete ontvangenis, door Paus Pius IX in 1854 afgekondigd:

De gelukzalige maagd Maria is bij het eerste ogenblik van haar ontvangenis door een bijzondere genadegave en voorrecht van de almachtige God met het oog op de verdiensten van Christus Jezus, de Verlosser van het menselijk geslacht, gevrijwaard van elke smet van de erfzonde. (491)

De Kerkvaders uit de oosterse traditie noemen de Moeder van God "de geheel heilige" (Panaghia), zij vieren haar als "vrij van iedere zondesmet, als het ware gevormd door de heilige Geest en gemaakt tot een nieuw schepsel". Door Gods genade is Maria heel haar leven lang vrij van iedere persoonlijke zonde gebleven. (493)

De verdieping van het geloof in het maagdelijk moederschap heeft de Kerk ertoe gebracht de werkelijke en blijvende maagdelijkheid van Maria, 36 zelfs bij het baren van de mensgeworden Zoon van God te belijden. Immers, de geboorte van Christus "heeft de maagdelijkheid van zijn moeder niet verminderd, maar geheiligd". De liturgie van de Kerk viert Maria als de Aeiparthenos, "altijd maagd". (499)

De maagd Maria heeft "door een vrije daad van geloof en gehoorzaamheid meegewerkt aan het heil van de mensen." Zij heeft haar "ja" uitgesproken "in naam van heel de mensheid": door haar gehoorzaamheid is zij de nieuwe Eva geworden, moeder van de levenden. (511)

In het college van de twaalf neemt Petrus de eerste plaats in. Jezus heeft hem een unieke zending toevertrouwd. Dankzij een openbaring die van de Vader kwam, had Petrus beleden: "Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God". Onze Heer had hem toen gezegd: "Gij zijt Petrus; en op deze steenrots zal Ik mijn Kerk bouwen en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen" (Mt. 16, 16). Christus, "de levende steen" geeft zijn op Petrus gebouwde kerk de verzekering van de overwinning op de macht van de dood. Omwille van het geloof dat Petrus heeft beleden, zal hij de onwankelbare rots van de kerk blijven. Hij zal de zending hebben, dit geloof te behoeden voor iedere tekortkoming en zijn broeders erin te bevestigen. (552)

Ten bate van iedere mens heeft Jezus de dood gesmaakt. Het is waarlijk de mensgeworden Zoon van God die gestorven is en begraven. (629)

Christus de Heer regeert reeds door middel van zijn Kerk, maar alles op deze wereld is nog niet aan Hem onderworpen. De triomf van het koninkrijk van Christus zal niet plaatshebben zonder een laatste aanval van de machten van het kwaad. (680)

In de volheid van de tijd brengt de heilige Geest alle voorbereidingen op de komst van Christus onder het volk van God in Maria tot vervulling. (744)

Maria gaat ons allen voor in heiligheid, die het mysterie van de Kerk is als "bruid zonder vlek of rimpel" (Ef. 5, 27). Daarom gaat "de mariale dimensie van de kerk vooraf aan haar petrinische dimensie". (733)

Als sacrament is de Kerk instrument van Christus. "Zij wordt door Hem ook gebruikt voor de verlossing van allen", "het universeel heilssacrament", waardoor Christus "de liefde van God voor de mens tegelijk zichtbaar maakt en verwezenlijkt". Zij is "het zichtbare plan van de liefde van God voor de mensheid" die wil "dat heel het menselijk geslacht één volk van God vormt, "tot een lichaam van Christus samengroeit en tot één tempel van de heilige Geest wordt opgebouwd". (776)

Men wordt lid van dit volk (volk van God) niet door een lichamelijke geboorte, maar door "wedergeboorte", "uit water en geest" (Joh. 3, 3-5), d.w.z. door het geloof in Christus en het doopsel. (782)

"Christus Jezus heeft zichzelf voor ons gegeven om ons van alle ongerechtigheid te verlossen en ons te maken tot zijn eigen volk, gereinigd van zonde" (Tit. 2, 14). (802)

De paus, bisschop van Rome en opvolger van Petrus, "is het blijvend en zichtbaar beginsel en fundament van de eenheid, zowel van de bisschoppen als van de menigte van de gelovigen". "De paus van Rome immers heeft, juist krachtens zijn ambt als plaatsvervanger van Christus en herder over de gehele Kerk, de volledige, hoogste en universele macht, die hij altijd vrij kan uitoefenen". (882)

Na de hemelvaart van haar Zoon heeft Maria "de beginnende Kerk met haar gebeden bijgestaan". Wij zien ook Maria, samen met de apostelen en enkele vrouwen "met haar gebeden om de gave van de Geest smeken die haar bij de boodschap reeds had overschaduwd". (965)

Tenslotte is de onbevleete Maagd, gevrijwaard van iedere smet van de erfzonde, na het voltooien van haar aardse levensloop, met lichaam en ziel in de hemelse heerlijkheid opgenomen en door de Heer verheven tot koningin van het heelal om zo gelijkvormiger te worden aan haar Zoon, de Heer der heren en de overwinnaar van zonde en dood". De Tenhemelopneming van de heilige Maagd is een bijzondere deelname aan de verrijzenis van haar Zoon en een vooruitlopen op de verrijzenis van de andere Christenen. (966)

Door haar volledige overgave aan de wil van de Vader, aan het verlossingswerk van zijn Zoon en aan iedere ingeving van de heilige Geest is de maagd Maria voor de Kerk het voorbeeld van geloof en liefde. Daarom is zij "het allerverhevenste en zeer uitzonderlijk lid van de Kerk" zij is zelfs "de voorbeeldige verwezenlijking", "het beeld" van de Kerk. (967)

Maar haar rol met betrekking tot de Kerk en heel de mensheid gaat nog verder, "Zij heeft op heel bijzondere wijze meegewerkt aan het werk van de Verlosser door haar gehoorzaamheid, geloof, hoop en haar vurige liefde om het bovennatuurlijk leven van de ziel te herstellen. Daarom is zij, in de orde van de genade, onze moeder geworden". (968)

Daarom wordt de heilige maagd Maria in de Kerk aangeropen met de titels voorspreekster, helpster, bijstand en middelares. (969)

"Ieder geslacht prijst mij zalig" (Lc. 1, 48): "De godsvrucht van de Kerk voor de heilige Maagd is een wezenlijk element van de christelijke eredienst". De heilige Maagd "geniet terecht van de kant van de Kerk een bijzondere verering. En inderdaad, reeds vanaf de oudste tijden wordt de heilige Maagd vereerd met de titel 'Moeder Gods' en tot haar bescherming nemen de gelovigen in al hun gevaren en noden hun toevlucht (...). Hoewel deze verering (...) een heel bijzonder karakter heeft, verschilt ze niettemin wezenlijk van de eredienst van aanbidding die op gelijke wijze het mensgeworden Woord, de Vader en de heilige Geest gebracht wordt, en bevordert ze deze in hoge mate"; ze vindt haar uitdrukking in de liturgische feesten die aan de Moeder Gods 3 gewijd zijn, en in het gebed tot Maria, zoals de rozenkrans, "samenvatting van heel het Evangelie". (971)

Door bij de boodschap het "fiat" uit te spreken en in te stemmen met het mysterie van de menswording, werkt Maria reeds mee met heel het werk dat haar Zoon moet verrichten. Waar Hij Heiland en hoofd van het mystiek lichaam is, daar is zij overal moeder. (973)

"Wij geloven dat de allerheiligste moeder van God, de nieuwe Eva, de moeder van de Kerk, vanuit de hemel haar rol van moeder ten opzichte van de ledematen van Christus voortzet". (975)

Het Doopsel is het eerste en belangrijkste Sacrament van de vergeving van de zonden, omdat het ons verenigt met Christus die gestorven is voor onze zonden en die verrezen is om onze rechtvaardiging, opdat "ook wij een nieuw leven zouden leiden" (Rom. 6, 4). (977)

"Bij het uitspreken van onze geloofsbelijdenis tijdens het ontvangen van het heilig Doopsel dat ons reinigt, is de vergiffenis die wij verkrijgen zo overvloedig, dat er niets meer overblijft om uit te wissen hetzij van de erfzonde hetzij van iets wat wij uit eigen vrije wil verzuimd of bedreven hebben, hetzij van de straf die ondergaan moest worden. Toch wordt niemand door de genade van het Doopsel gevrijwaard van iedere zwakte van de natuur; integendeel, ieder moet strijden tegen de opwellingen van de begeerte, die niet ophoudt ons tot zonde aan te zetten". (978)

Door het Sacrament van Boete en Verzoening kan de gedoopte weer met God en de kerk verzoend worden. De Kerkvaders hebben gelijk gehad, toen zij de boetedoening "een moeizaam doopsel" noemden. Dit Sacrament van Boete en Verzoening is voor wie na het Doopsel gevallen is, heilsnoodzakelijk, zoals het Doopsel zelf dit is voor wie nog niet herboren is. (980)

Het Doopsel is het eerste en belangrijkste Sacrament voor de vergeving van de zonden: het verenigt ons met de gestorven en verrezen Christus en schenkt ons de heilige Geest. (985)

Zodra hij gestorven is, ontvangt iedere mens in zijn onsterfelijke ziel de eeuwige vergelding in een bijzonder oordeel dat zijn leven in het licht van Christus plaatst, zodat hij ofwel een loutering ondergaat ofwel onmiddellijk in de gelukzaligheid van de hemel binnentreedt ofwel onmiddellijk voor eeuwig verdoemd wordt. (1022)

De Kerk noemt deze laatste loutering van de uitverkorenen, die geheel verschillend is van de straf van de verdoemden, vagevuur. De Kerk heeft de geloofsleer met betrekking tot het vagevuur vooral op de Concilies van Florence en Trente geformuleerd. De overlevering van de Kerk spreekt met verwijzing naar bepaalde Schriftteksten van een louterend vuur. (1031)

Deze leer vindt ook steun in de gebedspraktijk voor de overledenen, waarover de heilige Schrift al spreekt: "Daarom liet hij (Judas de Makkabeeër) voor de overledenen een zoenoffer opdragen, opdat zij van hun zonde zouden worden vrijgesproken" (2 Makk. 12, 45). Vanaf de eerste tijden heeft de Kerk de nagedachtenis van de overledenen geëerd door voor hen voorbeden te verrichten en vooral door voor hen het offer van de Eucharistie op te dragen, opdat zij na gelouterd te zijn kunnen komen tot de gelukzalige aanschouwing van God. De Kerk beveelt ook aalmoezen, aflaten en werken van boetvaardigheid aan ten gunste van de overledenen. (1032)

De uitspraken van de heilige Schrift en de leer van de Kerk met betrekking tot de hel doen een beroep op het verantwoordelijkheidsgevoel waarmee de mens gebruik moet maken van zijn vrijheid met het oog op zijn eeuwige bestemming. Zij zijn tegelijkertijd een dringende oproep tot bekering.. (1036)

Niemand wordt door God voorbestemd om naar de hel te gaan: daarvoor is het noodzakelijk zich vrijwillig van God af te keren (een doodzonde) en daarin tot het einde toe te volharden. (1037)

Door het Doopsel zijn wij van de zonde bevrijd en, herboren tot kinderen van God, worden wij ledematen van Christus, ingelijfd in de Kerk en haar zending deelachtig gemaakt. (1213)

Het Doopsel is het sacrament van het geloof. Om te geloven heeft men echter de gemeenschap van gelovigen nodig. Enkel binnen het geloof van de Kerk kan iemand gelovig zijn. Het geloof dat voor het Doopsel vereist wordt, is niet een volmaakt en rijp geloof, maar een beginnend geloof dat geroepen is zich te ontwikkelen. Men vraagt aan de geloofsleerling of aan zijn peter: "Wat vraagt u van de Kerk van God?" En hij antwoordt: "Het geloof!" (1253)

Bij alle gedoopten, zowel kinderen als volwassenen, moet het geloof na het Doopsel groeien. Daarom ook viert de Kerk elk jaar in de paasnacht de vernieuwing van de doopbeloften. De voorbereiding op het Doopsel voert enkel tot de drempel van het nieuwe leven. Het Doopsel is de bron van het nieuwe leven in Christus, waaruit heel het christelijk leven ontspringt. (1254)

Door het Doopsel worden alle zonden vergeven, de erfzonde en alle persoonlijke zonden, evenals alle zondestraffen. In allen die opnieuw geboren zijn, blijft inderdaad niets over van wat hen zou kunnen verhinderen het rijk Gods binnen te gaan, noch de zonde van Adam, noch de persoonlijke zonde, noch de gevolgen van de zonde, waarvan de scheiding van God het ergste is. (1263)

Wel blijven er in de gedoopte nog enkele tijdelijke gevolgen van de zonde, zoals lijden, ziekte, dood, of de broosheden eigen aan het leven, zoals karakterzwakheden enz., evenals een neiging tot de zonde, door de Overlevering in het Latijn concupiscentia genoemd, of overdrachtelijk "fomes peccati" (zondehaard): "Omdat deze begeerlijkheid in de mens achtergebleven is met het oog op de strijd, is zij niet bij machte mensen te schaden die er niet mee instemmen en er zich moedig tegen verzetten met behulp van de genade van Christus Jezus. Sterker nog, 'hij die zich in de strijd aan de regels houdt, zal gekroond worden' (2 Tim. 2, 5)". (1264)

Het Vormsel vervolmaakt de doopgenade; het is het Sacrament dat ons de heilige Geest geeft om ons dieper te doen wortelen in het goddelijk kinschap, ons vaster in te lijven bij Christus, onze band met de Kerk te verstevigen, ons nauwer te verbinden met haar zending en ons te helpen door woord en daad getuigenis af te leggen van het christelijk geloof. (1316) (verwijzing naar Handelingen 8:14-17)

De heilige Eucharistie voltooit de christelijke initiatie. Zij die door het Doopsel tot de waardigheid van het koninklijk priesterschap verheven zijn en door het Vormsel nog meer gelijkvormig zijn geworden aan Christus, hebben door de Eucharistie deel aan het offer zelf van de Heer, samen met heel de gemeenschap. (1322)

Het offer van Christus vormt met het offer van de eucharistie één enkel offer: "De offergave is een en dezelfde: door het priesterlijk dienstwerk offert nu dezelfde die eertijds aan het kruis zichzelf ten offer opdroeg; alleen de wijze van offeren is verschillend" : "En omdat in dit goddelijk offer dat tijdens de Mis voltrokken wordt, is dezelfde Christus, die zichzelf eenmaal op het altaar van het kruis op bloedige wijze offerde, aanwezig en wordt Hij op onbloedige wijze geofferd" (1367)

De Eucharistie is ook het offer van de Kerk. De Kerk is het lichaam van Christus en heeft deel aan de offerande van haar hoofd. Met Hem wordt zijzelf geheel geofferd. Zij verenigt zich met zijn voorbede bij de Vader voor alle mensen. (1368)

Het eucharistisch offer wordt ook opgedragen voor alle overleden gelovigen "die in Christus gestorven en nog niet geheel gezuiverd zijn", opdat zij het licht en de vrede van Christus kunnen binnentreden. (1371)

Het is door de verandering van het brood en de wijn in het lichaam en bloed van Christus dat Christus tegenwoordig gesteld wordt in dit sacrament. (1375)

De Eucharistie als offer wordt ook opgedragen als eerherstel voor de zonden van de levenden en de doden, en om van God geestelijke of tijdelijke gunsten te verkrijgen. (1414)

"De aflaat is de kwijtschelding ten overstaan van God van tijdelijke straffen voor zonden die, wat de schuld betreft, reeds vergeven werden; de goed ingestelde gelovige kan deze kwijtschelding onder bepaalde welomschreven voorwaarden verwerven door toedoen van de kerk die als beheerster van de verlossing met gezag de schat der voldoeningen van Christus en de heiligen uitdeelt en toepast."

"De aflaat is gedeeltelijk of vol, naargelang hij iemand geheel of gedeeltelijk verlost van de tijdelijke straffen die voor de zonde verschuldigd zijn." Elke gelovige kan de aflaten voor zichzelf verdienen of toepassen op overledenen. (1471)

Om de leer over de aflaten en de praktijk ervan te begrijpen, moet men inzien dat de zonde een dubbel gevolg heeft. Enerzijds leidt de zware zonde tot verbreking van de gemeenschap met God. Daardoor maakt ze ons onbekwaam voor eeuwig leven. Het gemis van het eeuwig leven wordt "eeuwige zondestraf" genoemd. Anderzijds brengt elke zonde, ook een dagelijkse, een ongezonde gehechtheid aan de schepselen met zich mee. Deze gehechtheid heeft een loutering nodig, hetzij hier op aarde, hetzij na de dood in de toestand die vagevuur genoemd wordt. Deze loutering bevrijdt van wat men de "tijdelijke zondestraf" noemt. Deze beide straffen moeten niet beschouwd worden als een soort wraakneming die God van buitenaf oplegt, maar als iets wat uit de aard van de zonde zelf voortvloeit. Een bekering die voortkomt uit een vurige liefde kan een volkomen loutering van de zondaar bewerken, zodat er in feite geen enkele straf meer overblijft. (1472)

Vrijheid is de macht, geworteld in de rede en de wil, om te handelen of niet te handelen, om dit of dat te doen, om zo uit zichzelf weloverwogen daden te stellen. Door de vrije wil beschikt iedereen over zichzelf. De vrijheid is in de mens een kracht om te groeien en te rijpen in waarheid en goedheid. De vrijheid bereikt haar volmaaktheid wanneer ze gericht is op God, onze zaligheid. (1731)

De toerekeningsvatbaarheid of de verantwoordelijkheid voor een daad kan verminderd of opgeheven worden door onwetendheid, geweld, vrees en andere psychische of sociale factoren. (1746)

De genade van de Heilige Geest heeft de kracht om ons te rechtvaardigen, d.w.z. ons te zuiveren van onze zonden en ons "de gerechtigheid van God door het geloof in Jezus Christus" (Rom. 3,22) en door het Doopsel te schenken. (1987)

De rechtvaardiging werd voor ons verdiend door het lijden van Christus die zich op het kruis geofferd heeft als een levende offerande, heilig en aangenaam voor God; zijn bloed is het instrument van verzoening geworden voor de zonden van alle mensen. De rechtvaardiging wordt geschonken door het Doopsel, het sacrament van het geloof. De rechtvaardiging maakt ons gelijkvormig aan de gerechtigheid van God die ons innerlijk tot rechtvaardigen maakt door de kracht van zijn

barmhartigheid. De rechtvaardiging heeft de glorie van God en van Christus en de gave van het eeuwig leven tot doel. (1992)

De rechtvaardiging brengt samenwerking tot stand tussen de genade van God en de vrijheid van de mens. Van de kant van de mens komt de rechtvaardiging tot uitdrukking in de instemming van het geloof met het Woord van God dat hem uitnodigt tot bekering, en in de samenwerking van de liefde onder aansporing van de heilige Geest die de mens voorkomt en beschermt. Wanneer God het hart van de mens raakt door de verlichting van de Heilige Geest, blijft de mens niet werkeloos, als hij deze ingeving ontvangt: hij kan die zelfs afwijzen; hij kan echter evenmin door zijn vrije wil zonder de genade van God, naar de gerechtigheid voor Gods aanschijn toekeren. (1993)

Onze rechtvaardiging komt voort uit Gods genade. De genade is een gunst, een belangeloze hulp die God ons biedt om zijn oproep te beantwoorden: kinderen van God te worden, aangenomen zonen, deelhebbers aan de goddelijke natuur en aan het eeuwig leven. (1996)

Het vrije initiatief van God vraagt om een vrij antwoord van de mens, want God heeft de mens geschapen naar zijn beeld; Hij heeft hem, met de vrijheid, het vermogen geschonken om Hem te kennen en te beminnen. Slechts in vrijheid kan de ziel komen tot de gemeenschap van de liefde. God raakt het hart van de mens onmiddellijk en beweegt het rechtstreeks. Hij heeft in de mens een verlangen gelegd naar de waarheid en naar het goede, dat Hij alleen kan vervullen. De beloften van "eeuwig leven" beantwoorden - boven elke hoop uit - aan deze verwachting. (2002)

Er kan in het christelijk leven sprake zijn van een menselijke verdienste bij God, omdat God uit eigen wil de mens heeft willen betrekken bij het werk van zijn genade. Het vaderlijk handelen van God komt steeds op de eerste plaats, omdat Hij de aanzet geeft; het vrije handelen van de mens komt op de tweede plaats, omdat hij zijn medewerking verleent. De verdiensten voor de goede werken moeten dan ook eerst aan Gods genade toegeschreven worden en vervolgens aan de gelovige. De verdienste van de mens komt trouwens ook aan God toe, want de goede daden van de mens komen, in Christus, voort uit de voorkomende genade en de hulp van de heilige Geest. (2008)

Het goddelijk initiatief in het werk van de genade gaat vooraf aan het vrije antwoord van de mens. Het bereidt hem erop voor en wekt het op. De genade beantwoordt aan de diepe verlangens van de menselijke vrijheid; ze roept ze op tot medewerking en vervolmaakt ze. (2022)

Wij hebben slechts verdienste bij God, omdat Hij de mens naar zijn vrije beslissing betreft in het werk van zijn genade. De verdienste behoort op de eerste plaats toe aan Gods genade, op de tweede plaats aan de menselijke medewerking. De verdienste van de mens komt toe aan God. (2025)

Steunend op het mysterie van het mens geworden Woord heeft het zevende Oecumenisch Concilie, gehouden in Nicea (787), tegen de iconoclasten, de beeldenverering goedgekeurd: van Christus, maar ook van Gods Moeder, van de engelen en van alle heiligen. Want door mens te worden heeft de Zoon van God een nieuwe "ordering" wat betreft beelden ingesteld. (2131)